

Román foci: eltűnő klubok, csökkenő színvonal

A rendszerváltás óta eltelt három évtizedben a romániai labdarúgólíga színvonala sokat romlott, a csapatok száma pedig drasztikusan csökkent. Mindez pedig a sikeres nemzetközi kupaszereplés sínylette meg, de hozzájárult a válogatott gyengébb teljesítményéhez is.

Az átkos rendszerben nem volt kérdés, hogy aki magas szinten sportol, annak több lehetősége van. Valamivel több pénzhez jut, kiváltságokra van lehetősége, s ha igazán tehetséges – és még szerencséje is van –, akár külföldre is eljuthat. A gyerekek elsősorban – mint ahogy nagyon sok helyen a világon – a foci szerelmesei voltak. Falun és városban egyaránt rúgták a bőrt, az utóbbiak leginkább a tömbházak körül. Volt rá lehetőség, mert a forgalom szinte ismeretlen fogalom volt, a gyerekek pedig nem igazán siettek haza a tévé képernyője elé. A különbözőklubok edzői, megfigyelői sokszor délutánonként a házak között bókászva figyelték és hajtották fel a fiatal tehetségeket. Az edzésen a körülmények néha borzasztóak voltak, de akiben felülkerekedett a sport iránt érzett szeretet, és mindent félretett, az tisztességesen megélhetett.

A változást követően azonban ezen a téren is minden megváltozott. A grundok eltűntek, a forgalom megnőtt, a játszótérket a garázsok vették át, a klubok nagy része megszűnt, az állami támogatás elapadt. Rengeteg gyár csődbe ment, így már azok sem tudták tovább támogatni a 89 előtti rendszer alapján létrehozott sportosztályait. Az a kevés magánklub, amely létrejött, költséges lett, az infláció az egekbe szökött, a szülők nagy része pedig úgy döntött, hogy a gyereket – ha nem igazán tehetségesek – nem íratja be olyan helyre, ahol a hangsúly elsősorban a pénz kifizetésére összpontosul. A fiatalok egyre inkább a tévé képernyője elé szorultak, ma pedig már ott tartunk, hogy a felnőtteknek sokszor közelharcot kell vívniuk azért, hogy gyerekük kimenjen az udvarra, a friss levegőre.

A rendszerváltozást követően csupán néhány magánklub jött létre, a magas infláció, a munkanélküliség, az alacsony fizetések miatt azonban a szülők már nem írták be gyerekeiket sportolni: a pénzt inkább a mindennapi élethez szükséges dolgokra költötték. Azóta a helyzet nyilván változott, a körülmények is sokkal jobbakká lettek, ám a kényelem mindent felülír. A digitális kutyuk világában pedig a szülőknek sokszor közelharcot kell vívniuk a gyerekükkel ahhoz, hogy az kimenjen a friss levegőre, vagy sportolásra adja fejét. Így nem csoda, hogy a labdarúgás is megszínlyi a nagy mértékű változásokat.

A klubok megszűnése, a sportolók számának a csökkenése, a gazdasági helyzet romlása a sportág helyzetét befolyásolta. A színvonal csökkent, az eredményesség szinte eltűnt.

Süllyesztőben eltűnő klubok

Az elmúlt 28 évben az első három liga csapatainak a száma 264-ről drasztikusan csökkent, ma a három osztályban alig 100 klub működik. Az igazolt játékosok száma is jelentősen apadt: több mint három-ezerrel kevesebben vannak ország-szerte, a junioroknál még drámaibb

a helyzet, ott ötezerrel csökkent a számuk. A számok nyelvén ez azt jelenti, hogy az első három liga labdarúgótársadalma mintegy 60 százalékkal apadt. Hagyományos klubok tűntek el a süllyesztőben, mint a Besztercei Glória, a Rapid, a konstancai Farul, a temesvári Poli, a marosvásárhelyi ASA és még sok hagyományos kis csapat, amely a másod-, illetve a harmadosztályban szerepelt.

Üzemi foci

A rendszerváltás előtt a labdarúgók nem voltak profik, csak elméletben. A gyakorlatban viszont ugyanúgy edzettek, mint a mai profik, mert más állásuk nem volt. Igazolt játékosoknak számítottak, akiket a minisztériumok (mint például a Steaua és a Dinamo esetében) vagy különböző – az állam által fenntartott – egyesületek fizettek. Majdnem mindegyik jelentős üzem vagy gyár sportszakosztályokat (köztük labdarúgót is) tartott fent. A játékosokat papíron a gyár foglalkoztatta, és a kommunista termelést gyarapították, a valóságban azonban egyetlen dolguk volt csupán: sportolni. Ezért a klubok nagy részének olyan neve is volt, amely különböző ipari elnevezésekről árulkodott: Metalul, Metalurgistul, Petrolul, Minaur, Otelul, Electro. Vagy „még rosszabb esetben” a kommunista rendszer szimbolikájához tartoztak: Proletarul, Flacăra, Victoria. Ezek közül majdnem mindegyik megszűnt, átalakult vagy privatizálták, az új tulajdonosok pedig már nem tartották fontosnak azt, hogy a jövedelemből a sportba is fektessenek.

a technikai stábhhoz tartozó személyek állásai is. A klubok megszűnésével nyilván nemcsak az állások számolódtak fel, hanem sok helyen

velésűek még néhány évig tartották a lépést a nemzetközi mezőnnyel: 1994-ben az Aranygeneráció a futball-vb-n az előkelő 5. helyet szerez-

volt ahhoz, hogy a Liga 1 első helyezettje az új kiírás, a Bajnokok Ligája csoportkörébe kerülhessen. Így jutott rendre az Urziceni, a Galac és a kolozsvári CFR is az elitkörbe. Ám a jó eredmények fokozatosan eltűntek, a román labdarúgó liga az európai mezőny második felébe került, a selejtezőkben induló romániai csapatok pedig az elmúlt években a nyári időszak végén rendre kiesnek. Egy-egy kivételt jelentett még az FCSB, amely a selejtezőket többnyire sikerrel vette, ám a csoportkörből már csak nagyritkán jutott tovább. Így áll elő az a helyzet, hogy idén egyetlen romániai csapat sem indult az Európa Liga csoportkörében (a Bajnokok Ligája átszervezésével különben szinte egyetlen kelet-európai bajnok sem fog e kiírásban csoportkörbe kerülni).

FOTÓ: SANTA IMRE

Léteznek pozitív példák is. A Sepsi OSK korábban az alsóbb osztályokban vergődött, tavaly óta viszont az élvonal meghatározó csapatai közé tartozik

Nagyvárosok csapatai tűntek el, szűntek meg vagy küszködnek a lét és nem lét határán, holott Brassónak, Aradnak, Nagyváradnak vagy éppen Galacnak lenne olyan gazdasági potenciálja, hogy támogatni tudjon egy focicsapatot.

„Nincs pénz, nincsenek olyan gazdasági potenciállal rendelkező személyek, akik befektetnének a sportba. Ezért van az az első ligában, hogy 18 csapat helyett csupán 14 van, azok közül is nem egy

még a stadionok is eltűntek: Sportul Studentesc, Bacău, Urziceni, és lebontották a Ghencea stadiont is (nevetséges volt a hét végén, hogy az FCSB, amely ugye nem azonos az egykor szebb napokat is megélt, most az alsóbb osztályokban vergődő Steaua-ával, hazai mérkőzését a Voluntari stadionjában rendezte meg a Chiajna ellen).

Egyre szerényebb eredmények

A klubok megszűnése, a sportolók számának a csökkenése, a gazdasági helyzet romlása az egész sportág helyzetét befolyásolta. A színvonal csökkent, az eredményesség pedig szinte eltűnt.

A Steaua 1986-ban még megnyerte a Bajnokokcsapatok Európa Kupáját (BEK), 1989-ben pedig döntőt játszott az AC Milan ellen. 1984-ben a Dinamót ugyancsak a BEK elődöntőjében a Liverpool verte meg. A Craiova egy évvel korábban szintén elődöntőt játszott az UEFA kupában.

A változások után a játékosok még nem hagyták el az országot olyan nagy számban, mint a 2000-es években, ezért az 1989 előtti ne-

te meg, a válogatott pedig a nagyobb világvversenyekre még el-eljutott. A klubcsapatok teljesítménye azonban jelentősen visszaesett. Az egyetlen említésre méltó eredmény a 2005–2006-os idényhez köthető, amikor a Rapid és a Steaua UEFA-kupa negyeddöntőt játszott egymással.

A 2000-es évek végén az előbb említett párharcnak köszönhetően Románia koeficiense még elég nagy

„Azok, akik nem ismerik a helyzetet, akár azt is mondhatják, hogy csökkentettük a számokat, de növeltük a színvonalat. Ez sajnos nem igaz, mert a labdarúgás színvonala óriási mértékben zuhant. A helyzet drámai, és tovább fog romlani” – vonta le a következtetést Mircea Rădulescu, a román edzőiskola egykori elnöke.

SOMOGYI BOTOND

Kapitalista román összevisszaság

Az új rendszerben a futballklubok a befektetőktől vagy a közpénztől függnek. Az első- és a másodosztályban többnyire olyan együttesek szerepelnek, amelyek a helyi polgármesteri hivatalok vagy a megyei tanácsok alá vannak rendelve. Természetesen van egy-két kivétel is. A kormány egyik korábbi döntése következtében az önkormányzatok az éves költségvetésük 5 százalékát a sport támogatására is fordíthatják. Ám ez nem sokat javított a helyzeten, mert a rendelet nem egyértelmű, az illetékesek nem tudják, hogy bizonyos rendelkezéseket hogyan kell értelmezni. Természetesen kivételek mindig akadnak: egyes önkormányzatok – mint például a Chiajna és a Voluntari esetében – tovább támogatják a helyi együttest, ráadásul a költségvetés jóval több mint 5 százalékaival. Egyes esetekben a Számvevőszék zárolta bizonyos önkormányzatok bankszámláit, más települések szabálysértései felett szemet hunyt. Tény, hogy jelen pillanatban még nincsenek olyan tisztán értelmezhető rendeletek, amelyek alapján tudni lehet, hogy a közpénzeket milyen kritériumok szerint lehet a hivatásos sport támogatására fordítani.